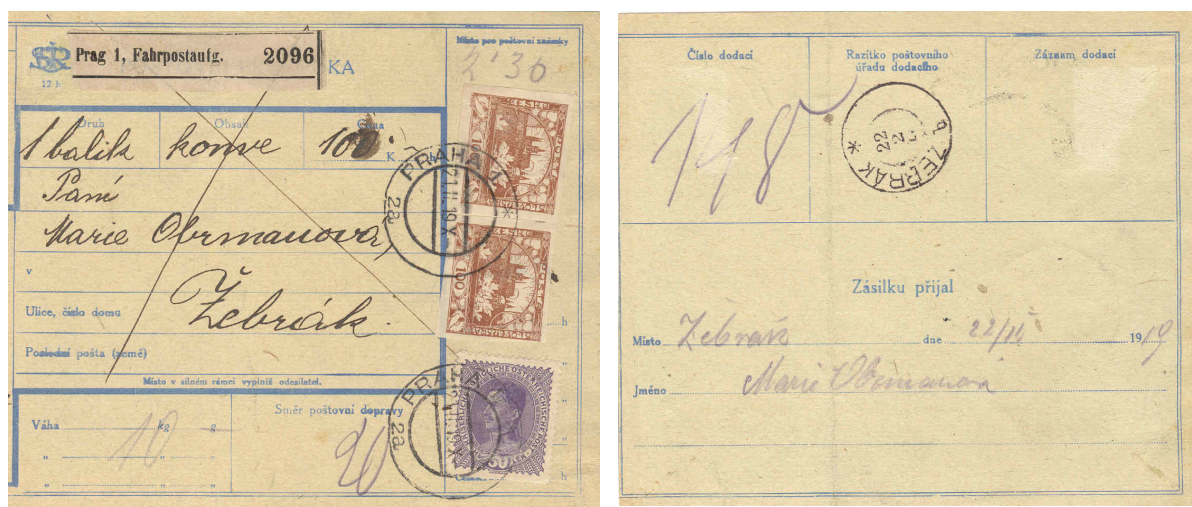

Zajímavosti a vzácnosti československých celistvostí z let 1918 – 1939 (2)

Kdy vyšla první československá balíková průvodka?

Na jedné aukci se mi dostala do ruky československá balíková průvodka s českým textem „POŠTOVNÍ PRŮVODKA“, monogramem ČSR, pod kterým je prodejní cena formuláře 12 haléřů, orámovaná dvojitou tenkou čarou, modrý tisk na nažloutlém papíru. Podle katalogu československých celin 1918 - 92 Františka Beneše jde o balíkovou průvodku (kat. č. CPP2), která měla být dána do provozu nejspíš v únoru roku 1920. Zkušenějšího sběratele na první pohled zaujme smíšená frankatura 2x 100 haléřů Hradčany a čs. souběžná známka rakouského původu 30 haléřů Karel, jinak však vcelku běžná položka. Při bližším zkoumání však zjistíme, že zásilka byla odeslána z Prahy do Žebráku už 21. února 1919, tedy přesně o rok dříve, než uvádí výše jmenovaný katalog.

Pokusil jsem se zjistit, čím je tento rozpor způsoben, tzn. zda jde o antedatovaný podvrh či neúmyslný omyl nebo o zajímavý filatelistický náleží dokladující dřívější použití (a vydání) těchto průvodek. Rozhodujícím pro toto zjištění je ověření pravosti průvodky a způsobu i doby její poštovní přepravy. Postupně jsem se zaměřil na tři znaky:

1. Možnost použití antedatovaného razítka.

Na odesílací poště byla balíková průvodka opatřena vylámaným můstkovým razítkem typ M.12z, Praha 1, 2a, s datem 21. 2. 1919. Datum na tomto razítku mohlo být omylem či úmyslně nastaveno na rok 1919, nejpravděpodobněji však bude v pořádku, protože daný typ razítka byl podle Votočkovy Monografie používán jen v roce 1919. Podívejme se však na druhou stranu průvodky, která je opatřena příchozím vylámaným dvoukruhovým razítkem dodací pošty typ D.17z, Žebrák, b, s datem 22. 2. 1x. Devítka v ročníku 19 je sice nečitelná, ale s jistotou se nejedná o ročník 20. Zadní strana je dále opatřena potvrzením, že paní Obrmanová z Žebráku převzala zásilku dne 22. 2. 1919. Je asi velmi malá pravděpodobnost antedatování všech tří záznamů.

2. Možnost použití smíšené frankatury definitivních čs. známek emise Hradčany a souběžných známek rakouského původu.

Známka 100 haléřů Hradčany byla vydána 14. ledna 1919, mohla být tudíž ta této zásilce použita, stejně jako známka 30 haléřů Karel, jejíž platnost byla ukončena 28. 2. 1919. Použití těchto známek bylo tedy ke dni podání (21. 2. 1919) možné.

3. Správnost použitého poštovního tarifu.

Únor 1919 spadá do I. tarifního období, kdy sazba za vnitrostátní přepravu balíku do 10 kg činila 2,20 Kč a pojistné 10 haléřů za každých 300 Kč udané ceny. Poštovné uhrazené výplatními známkami na průvodce tedy odpovídá platným tarifům.

Na průvodce jsem dále nenašel žádné stopy po dodatečné manipulaci ani nic, co by naznačovalo jakékoliv nepoštovní úpravy. Ze všech těchto důvodů, se domnívám, že předložená balíková průvodka je autentická a že byla skutečně odeslaná již 21. 2. 1919.

Další světlo do této záležitosti vnáší pečlivé prostudování Věstníků ministerstva pošt a telegrafů z roku 1919, z nichž vyplývá následující:

1. Ve Věstníku číslo 5 z roku 1919 je pod číslem 2774-VI/18 uvedeno, že: *„V nejbližší době budou vydány nové poštovní průvodky, na nichž prozatím místo dosud užívaného finančního kolků otištěna je desetihaléřová poštovní známka. Poštovní úřady se upozorňují, že tato známka nesmí být započítávána do frankatury. V Praze dne 30. prosince 1918.“*

Podle tohoto oznámení byly československé poštovní průvodky s natištěným obrazem známky Hradčany používány teoreticky hned od počátku roku 1919, jejich praktické použití už v lednu 1919 je však nutno doložit nálezy.

2. Ve Věstníku číslo 17 z roku 1919 je pod číslem 10.613/V-1919 uveřejněno Nařízení vlády republiky Československé ze dne 23. dubna 1919 o nové úpravě poštovních sazeb a prodejních cen poštovních a telegrafních celin od 15. května 1919. V tomto věstníku je mimo jiné uvedeno, že *„prodejní cena Průvodky s finančním kolkem se stanovuje na 15 haléřů“.*

Z výše uvedeného vyplývá, že poštovní průvodky s natištěnou prodejní cenou 12 haléřů (tedy CPP1 a CPP2), byly vydávány jen do 14. května 1919. Poštovní průvodky vydané po tomto datu již musely mít natištěnou prodejní cenu 15 haléřů. Průvodky s cenou 12 haléřů však bylo možno používat až do vypotřebování zásob.

Na základě těchto skutečností se domnívám, že poštovní průvodka označovaná jako CPP2 byla vydána a tištěna v období leden až 14. květen 1919 a od této doby také používána v poštovním provozu, byť zřejmě v omezeném množství.

Použitá literatura:

1. František Beneš, Československé celiny 1918 – 1992, II. díl, Pofis Praha 2001
2. František Beneš, Československo 1918 – 1939, Pofis Praha 2002
3. Ing. Emil Votoček, Monografie československých známek, díl 16, I. a II. svazek, Popřevratová razítka 1918 – 1920, Pofis Praha 1982
4. Věstníky ministerstva pošt a telegrafů číslo 5 a 17 z roku 1919
5. E-katalog celistvostí Československo 1918 – 1939, uveřejněný na internetu na stránkách <http://www.japhila.cz/hof/0064/index0064a.htm> jako jeden exponátů virtuální výstavy EXPONET

Miroslav Štefek